

SÖZLEŞMELERDE AMAÇ VE GENEL AHLAKA AYKIRILIK DEĞERLENDİRMESİ

An Analysis on Purpose and Immorality in Contracts

Derya ATEŞ*
Gülin SÜLEYMANLAR**

ÖZET

Bu çalışma, sözleşme amacının genel ahlak kuralları denetimine tabi tutulması yönünden bir değerlendirmeyi içermektedir. Değerlendirme Türk ve İsviçre Hukukları yönünden doktrin ve yargı kararları esas alınarak genişletilmiş olup öncelikle sözleşme özgürlüğüne bağlı olarak Türk Borçlar Kanunu m. 26 ve m. 27 hükümleri ile “sözleşmenin içeriği” kavramı detaylandırılmaktadır. Çalışmada geniş anlamda sözleşme içeriğine dahil olan sözleşmenin amacı ve sınırları da özel olarak ortaya konulmaktadır. Zira bilhassa taraflara ait saik ve sözleşmenin sebebi (*causa*) yönünden sözleşmenin amacı ile var olan farkların ortaya konulması önem taşımaktadır. Belirlenen amaç doğrultusunda sözleşmelerde genel ahlaka aykırılık denetimi yapacak olan hâkimin hangi esasları incelemesi gerektiği özel olarak vurgulandıktan sonra sözleşmenin doğrudan ve dolaylı amacı kavramları açıklanmakta ve amacı genel ahlâka aykırı sözleşmeler ile genel ahlâka aykırı amaçla düzenlenen soyut borç ikrarları bakımından denetimin kapsamı belirlenmektedir. Amacı genel ahlâka aykırı sözleşmeler yönünden denetimin kapsamı incelenirken borçlandırııcı işlemler ve tasarruf işlemleri arasındaki ayrıma da işaret edilmektedir. Soyut borç ikrarları yönünden ise Türk Borçlar Kanunu m. 81 hükmü çerçevesinde bir değerlendirmeye de yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaka aykırılık, sözleşmenin içeriği, sözleşmenin amacı, sözleşmenin sebebi, soyut borç ikrarı

Makalenin Geliş Tarihi: 09.12.2022, **Makalenin Kabul Tarihi:** 12.12.2022.

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı,
E-posta: deryaates@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7895-9906.

** Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı,
E-posta: gulinsuleymanlar@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7295-5223.

ABSTRACT

This study includes an evaluation about applying the morality control on the purpose of the contract. The evaluation is expanded on the basis of doctrinal and judicial decisions under Turkish Law and Swiss Law. Articles 26 and 27 of the Turkish Code of Obligations (“TCO”) and the concept of “content of the contract” are primarily elaborated based on freedom of contract. In the study, the purpose of the contract included in the content of the contract in a broad sense and the limits of the contract are also specifically put forth, especially because it is of importance to reveal the differences of the parties’ motives and the cause of the contract from the purpose of the contract. After specifically emphasizing the principles to be observed by the judge, the concepts of direct and indirect purpose of the contract are explained, and the scope of the morality control is determined. While examining the scope of the control regarding the contracts, the purpose of which is contrary to morality, the distinction between obligatory transactions and dispositive transactions is also pointed out. In terms of abstract debt acknowledgments, an evaluation within the framework of Article 81 of the TCO is also included.

Keywords: Immorality, content of contract, purpose of contract, cause of contract, abstract acknowledgement of debt